

Motion till riksdagen 2016/17:3632

av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, L, KD)

med anledning av prop. 2016/17:107 Nya utstationeringsregler

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag i de delar som gäller 1 a §, 5 a § och 5 b § lagen om utstationering av arbetstagare och följdändringarna i lagen om medbestämmande i arbetslivet.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på sanktioner kopplade till arbetstagarorganisationers skyldighet att ge in sådana kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket som organisationerna kan komma att kräva med stöd av stridsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En av grundpelarna och en av de största framgångarna inom det europeiska samarbetet är den fria rörligheten för varor, tjänster och arbetskraft. Den gemensamma marknaden inom EU är en förutsättning för god ekonomisk tillväxt och nödvändig i en tid då Europa utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen. För arbetstagare i företag som tillhandahåller tjänster tillfälligt i ett annat EU-land finns särskilda regler i utstationeringsdirektivet som genomförts i svensk rätt genom utstationeringslagen. Bestämmelserna innebär att utstationerade arbetstagare ska tillförsäkras vissa arbets- och anställningsvillkor som gäller i värdlandet.

Efter en dom i EU-domstolen, den s.k. Lavaldomen, genomfördes ett antal ändringar i utstationeringslagen för att den skulle stå i överensstämmelse med EU-rätten. Lex Laval innebar att begränsningar infördes i svenska fackföreningars rätt att vidta stridsåtgärder för att få till stånd ett kollektivavtal i utstationeringssituationer.

De villkor som fackföreningarna tar strid för måste vara hämtade från ett svenskt centralt branschavtal och får bara avse minimivillkor inom vissa områden, den s.k. hårda kärnan, vilket exempelvis avser lön, arbetstid och arbetsmiljö. En stridsåtgärd får inte heller vidtas om arbetsgivaren kan visa att arbetstagarna redan har villkor som är

minst lika förmånliga – den s.k. bevisregeln. Avsikten med lex Laval var att bevara den svenska arbetsmarknadsmodellen i grunden och samtidigt slå vakt om den fria rörligheten på den europeiska arbetsmarknaden.

Regeringen har i propositionen Nya utstationeringsregler lagt förslag som bl.a. innebär att bevisregeln tas bort och att en arbetstagarorganisation alltid ska ha rätt att vidta stridsåtgärder för att uppnå en särskild form av kollektivavtal för utstationerade arbetstagare. Det särskilda avtalet avser bara minimivillkor inom den hårda kärnan och ska även ha begränsade rättsverkningar i övrigt. Det ska inte medföra skyldigheter för arbetsgivare som gäller på grund av kollektivavtalsförhållanden i någon annan lag än utstationeringslagen.

Regeringen uppger att avsikten med förslaget är att skydda utstationerade arbetstagare och motverka illojal konkurrens. Vi anser dock i allt väsentligt att dagens regler fungerar väl och regeringen har inte heller kunnat visa några allvarliga brister med nuvarande ordning. Motiveringen till de nya reglerna är därför bristfällig. Detta har också kritiserats i Lagrådets yttrande över remissen: ”Det sägs på flera ställen (t.ex. s. 30) att det som föreslås är ett mer effektivt och ändamålsenligt system, tydligen i jämförelse med lex Laval. Emellertid redovisas ingen systematisk utvärdering av lex Laval och inga preciserade brister i gällande rätt anges som skäl till lagförslagen. I avsaknad av sådant underlag kan Lagrådet inte bedöma om förslaget i detta hänseende är utformat så att lagen kan antas tillgodose de syften som har angetts (jfr 8 kap. 22 § 4 regeringsformen).”

Vi anser liksom flertalet remissinstanser att de föreslagna möjligheterna att kräva ett särskilt kollektivavtal för utstationerade är för långtgående. Att bevisregeln slopas innebär att stridsåtgärder kan vidtas även om minimivillkoren i hårda kärnan är uppfyllda och enbart för att uppnå just ett utstationeringskollektivavtal. En utstationerande arbetsgivare kommer därmed inte att kunna freda sig mot stridsåtgärder. Det innebär att det blir mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit och hämmar därmed den fria rörligheten. Att slopa bevisregeln är dessutom med stor sannolikhet oförenligt med EU-rättens principer om proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

En bärande del av regeringens motiv till förslaget är att möjligheterna till kontroll ska förbättras för arbetstagarorganisationerna. Bland annat föreslås en särskild bestämmelse om vilka dokument (såsom anställningsavtal och lönespecifikationer) som facket ska kunna begära ut för att säkerställa att minimivillkoren i den hårda kärnan uppfylls. Men redan med de regler som alliansregeringen införde finns den möjligheten. Av 11 § utstationeringslagen framgår att en arbetsgivare som utstationerar måste anmäla en kontaktperson som ska kunna tillhandahålla sådana handlingar som visar att kraven i lagen är uppfyllda. I förarbetena nämns som exempel på sådana handlingar anställningsavtal som visar att arbetstagarna har villkor som är minst lika förmånliga som minimivillkoren enligt ett svenskt kollektivavtal.

Även bevisregeln syftar till just detta. Bevisregeln är enligt vår mening generös på så sätt att den ger långtgående möjligheter för en arbetstagarorganisation att vidta stridsåtgärder så länge en utstationerande arbetsgivare inte visar att de utstationerade arbetstagarna i allt väsentligt har lika goda villkor som svenska arbetstagare inom aktuellt avtalsområde. Ordet visar får i detta sammanhang förstås som att den utstationerande arbetsgivaren ska ha styrkt att så är fallet eller med andra ord att det är ställt utom rimligt tvivel. Det är därför oklart hur regeringen menar att kontrollmöjligheterna för arbetstagarorganisationerna förbättras.

För att underlätta för utstationerade företag att göra rätt och för utstationerade arbetstagare att ta till vara sina rättigheter är det viktigt att dessa vet vad som gäller på svensk arbetsmarknad. Sådan information måste de kunna ta del av innan de kommer till Sverige. För att detta ska vara möjligt måste svenska kollektivavtalsvillkor finnas lättillgängliga. Regler om detta har funnits sedan lex Laval infördes. Enligt dessa regler ska en arbetstagarorganisation ge in sådana kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket som organisationen kan komma att kräva med stöd av stridsåtgärder. Det har dock skett i helt obetydlig omfattning, vilket inte är acceptabelt. Därför anser vi att sanktionsmöjligheter bör kopplas till bestämmelsen, antingen med en sanktionsavgift eller med någonting motsvarande.

Regeringen nöjer sig i sitt förslag med ett förtydligande om att skyldigheten att lämna in villkor gäller oavsett om en arbetstagarorganisation har för avsikt att vidta stridsåtgärder samt med att en kontaktperson till parterna ska tillhandahållas via Arbetsmiljöverket som kan lämna vidare upplysningar. Att regeringen inte lägger några förslag som på allvar förbättrar transparensen är märkligt. Det innebär i princip att en arbetstagarorganisation enligt de svenska reglerna kan vidta stridsåtgärder för att uppnå villkor som den utstationerade arbetsgivaren faktiskt inte fått kännedom om.

Regeringen föreslår vidare att förbudet mot stridsåtgärder i utstationeringssituationer i fortsättningen endast ska gälla när den utstationerade arbetstagaren är etablerad inom EES eller Schweiz. Det får till följd att utländska företag som verkar tillfälligt i Sverige skulle särbehandlas på grund av sin nationalitet. När lex Laval infördes bedömde alliansregeringen att särbehandling på grund av nationalitet är olämpligt om det inte finns starka, sakliga skäl för det. Vi håller fast vid den bedömningen.

I propositionen läggs också fram ett antal förslag för att genomföra det s.k. tillämpningsdirektivet som antogs 2014 för att förbättra genomförandet och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet. Dessa regler handlar bl.a. om administrativ samverkan mellan de myndigheter som övervakar efterlevnaden av regelverket. Direktivet ska givetvis implementeras i svensk rätt, men det är viktigt att det sker utan att det på ett omotiverat sätt försvårar för utländska företag och arbetstagare att komma hit.

Sammanfattningsvis anser vi att det saknas skäl att genomföra de bärande delarna i propositionen. Att säkerställa goda villkor för dem som jobbar i Sverige är en självklarhet för oss, men vi menar att de förslag som nu läggs styrs mer av protektionism än av omsorg om dem som kommer hit för att arbeta. Förslaget riskerar att hämma rörligheten inom EU och att stå i strid med EU-rätten. För vidlyftiga regler satta i relation till EU-rätten skapar också osäkerhet genom att utmana EU-rätten och kan därigenom, i vart fall indirekt, hota den svenska arbetsmarknadsmodellen. Propositionen bör därför inte genomföras i dessa delar.

Elisabeth Svantesson (M)

Annika Qarlsson (C)

Désirée Pethrus (KD)

Fredrik Malm (L)